

New York, jaren '80. De vastgoedsector viert hoogtij, de misdaad is nooit weg geweest. In Harlem is de succesvolle ondernemer en familieman Ray Carney zojuist uitgeroepen tot Meubelhandelaar van de Maand. Zijn dubbelleven als heler heeft hij – nu echt – voorgoed afgezworen. Maar wanneer de banken zijn vrouw Elizabeth geen lening willen geven voor haar nieuwe reisbureau, waagt Carney zich toch nog aan een laatste kraak. En een paar jaar later moet hij alweer alles op het spel zetten, nu om de zoon van zijn overleden neef te redden.

Zoals altijd wordt Ray Carney bijgestaan door zijn trouwe strijdmakker Pepper. Samen gaan ze nog één keer de New Yorkse onderwereld te lijf – zoals altijd het spiegelbeeld van de hebzuchtige bovenwereld.

COLSON WHITEHEAD schreef de internationale bestsellers *De ondergrondse spoorweg* en *De jongens van Nickel*, die beide werden bekroond met onder andere de Pulitzerprijs. Voor *De ondergrondse spoorweg* won hij de National Book Award. *Harlem Shuffle* werd in 2022 uitgeroepen tot VN Thriller van het Jaar. In 2023 verscheen het alomtgeprezen *Misdaadmanifest*.

INHOUD

DEEL EEN

STAD BIJ NACHT | 1981 9

DEEL TWEE

DAAR HEB JE SUE SIMMONS |
1983 167

DEEL DRIE

GEEN RADIO | 1986 315

STAD BIJ NACHT

1981

*'Een goede salontafel is nog
moeilijker te vinden dan
ware liefde.'*

EEN

In alle jaren dat Ray Carney aan heling had gedaan – hij had het gedaan met tegenzin maar zonder scrupules, had zichzelf nu eens in gevaar gebracht met domme keuzes en dan weer uitgeblonken in crimineel vernuft – was er maar één keer geweest dat hij zelf aan de inbraak meedeed, en dat was in de zomer van 1981 toen Uncle Rich weer in de stad was. Die ellendige tijd.

Dat jaar toonde de stad zijn ware karakter, van een in de loop der eeuwen mismaakt monster, een gedrocht dat draaide op aangeboren ellende, aangedreven door louter wilskracht en bij elkaar gehouden door lef, betonstaal en woede. De stad had op de rand van het bankroet gestaan en klom nu klauw voor modderige klauw uit de krater van schulden. Elke dag kwam de misdaad weer met nieuwe vindingrijke methoden om iedere burger tot slachtoffer dan wel getuige te maken. En elk uur kwamen er nieuwkomers bij, alsof er ruimte voor was, ze voegden nieuwe tinten toe aan het stedelijke scala van verdriet en volharding, en hun aantal overtrof dat van hen die naar de voorsteden waren uitgeweken of de vernederingen van de stad voorgoed waren ontvlucht. Vies was de stad, en ziek, en onverbloemd in zijn dreigementen. ‘How am I doin?’ vroeg burgemeester Koch als hij zich onder zijn burgers begaf, hij blafte ze de vraag toe

als een van die mottige zeehonden in de aftandse en verwaarloosde Central Park Zoo (een enorme gribus). Het was zijn handelsmerk. Iedereen heeft een gimmick nodig. ‘Hoe vind je dat het gaat?’ Met jou? Net zoals met iedereen: afgepeigerd en afgeragd, en toch maar verder strompelen.

En Ray Carney, dat was een zoon van deze stad, een man die er zijn portie tegenslagen te verstouwen kreeg maar af en toe ook zelf een slag wist te slaan. De dag waarop die hele teringzooi met Uncle Rich tot uitbarsting kwam, dinsdag 16 juni, was sowieso al geen gewone dag omdat Carney toen een bijzondere afspraak had: voor een interview door *Sterling Quality*, het maandblad van meubelfabrikant Sterling Furniture. Al zolang Carney zijn winkel had, verkocht hij daar de meubels van Sterling aan prijsbewuste inwoners van Harlem met een bijdetijdse smaak, aan montere jonge stellen die zich dapper weerden om de maandelijks afbetaling te voldoen, aan ouwe kerels die in hun woonkamer wilden wegzweven op een nieuwe relaxfauteuil. En nu was hij door het bedrijf uitverkoren tot Dealer van de Maand (augustus) voor de Noordoostkust.

Van schrik had Carney bijna zijn koffie omgegooid toen hij daarover werd gebeld. Elk mens koestert in zijn leven een paar stille wensen die hij voor de wereld verzwijgt, dromen zo ijl dat ze buiten de veilige omheining van het eigen hoofd meteen vervliegen. Zijn naam gedrukt zien staan in de deftige letter van het huisblad van Sterling Furniture, dat was al decennialang een heimelijke droom van hem. Elizabeth en hij hadden het nieuws gevierd met een etentje in een Frans tentje bij Lexington Avenue waar veel te kleine porties je vanaf veel te grote borden in schaamteloze triomf aanstaarden.

Sterling zette elke maand vijf dealers in het zonnetje, voor de regio's Noordoost, Zuidoost, Midwest, Noordwest en Zuidwest, op grond van het aantal verkochte meubels, het aantal jaren dat ze erkend dealer waren en de mate waarin ze voldeden aan de andere, niet nader gespecificeerde aspecten van die ‘topkwaliteit’ waarnaar

de titel van het blad verwees. *Sterling Quality* bevatte elke maand een portret van een van die vijf, en de Dealer van het Jaar werd vervolgens uit een van de twaalf gekozen. Carney maakte zich geen illusies dat hij dat ook nog zou worden, maar hij was er wel vrij zeker van dat hij de eerste Afro-Amerikaanse Dealer van de Maand was, afgezien misschien van Lou Edminson (maart 1973), hoogstwaarschijnlijk een zwarte man die zich als wit voordeed, want dat golvende haar van hem, allemachtig... Carney wist hoe het was om een façade op te houden en had begrip voor de dilemma's.

In het voorgesprek met de schrijver van het artikel bleek het inderdaad baanbrekend te zijn. 'Ik geloof niet dat we ooit eerder iemand met uw achtergrond hebben gekozen,' zei Andrew Fisher. 'Dat leek me belangrijk.' En hij vertelde over zijn jeugd in Bloomington, Indiana, over het zwarte gezin dat daar in de straat was komen wonen, en dat hij toen het enige kind was geweest dat met hun zoon had gespeeld. 'Langer dan een jaar hebben ze het niet uitgehouden, maar het is een vriendschap waar ik warme herinneringen aan koester.'

Op de dag van het interview zelf kwam Carney in pak naar het werk om in de sfeer te komen, al werd het interview telefonisch afgenomen. Hetzelfde pak droeg hij toen ze drie weken later foto's kwamen maken. Op de gepubliceerde foto zagen de lezers van *Sterling Quality* een slanke man van begin vijftig met de rustige, nuchtere uitstraling die je verwacht van iemand die meubels verkoopt. Zijn haar was al grijzend, maar zijn gezicht had nog die jeugdige onbevangenheid die ten onrechte door sommigen voor naïviteit en door anderen voor welwillendheid werd versleten. Klopte allebei niet. Hij was tevreden met wat hij had bereikt, deed zich tegenwoordig tegoed aan de geneugten van het welgestelde burgerleven en had de laatste tijd een buikje gekregen, dat net buiten beeld viel.

Een van de niet-gebruikte foto's vertoonde een recente uitbreiding in zijn repertoire aan gezichtsuitdrukkingen: een indringende blik, met toegeknepen ogen als van een boekhouder die twijfelt

over zijn berekening, of iemand in een doolhof die probeert te bedenken waar hij een verkeerde afslag heeft genomen. Een teken van ongemak, onderhuids ongenoegen. De fotograaf vond die samengeknepen ogen iets verwilderds hebben, in tegenspraak met de ‘nuchterheid’ die het handelsmerk van de Dealer van de Maand hoorde te zijn. Op een avond had hij in een dronken bui de negatieven verbrand om ervan af te zijn.

Andrew Fisher belde Carney’s Furniture vanuit het hoofdkantoor van Sterling in Waltham, Massachusetts, waar de oprichter Atherton James meer dan honderd jaar geleden zijn eerste fabriek had geopend (‘Meubels voor het leven’). Carney deed de deur van zijn kantoor op slot om niet gestoord te worden, net als wanneer hij daar vroeger een of ander louche type met een tas vol gestolen horloges ontving. Sinds de heropening van zijn zaak kreeg Carney er zelden nog boeven op bezoek. Oké, hij kreeg er wel bezoek van advocaten, verzekeringslui en andere vertegenwoordigers van de minder frisse kanten van de bovenwereld, maar geen criminele criminelen. Carney wilde zijn nieuwe kantoor liever niet met hun aanwezigheid bezoedelen. Hij noemde het nog steeds nieuw, al was de brand toch alweer vijf jaar geleden.

Ook zijn archief met twintig jaar aan exemplaren van *Sterling Quality* was daarbij in rook opgegaan, maar hij was ze blijven verzamelen en merkte tot zijn opluchting dat Fisher in zijn interview niet van het vertrouwde stramien afweek. Carney had zich ingelezen. Het werd een gemoedelijk gesprek. Hij leunde achterover in zijn stoel en legde zijn voeten op zijn bureau.

‘Als kleine ondernemer heeft u vast zo uw moeilijke momenten gehad,’ zei Fisher. ‘Lastige keuzes moeten maken. Kunt u onze lezers vertellen over een moment waarop u op de proef bent gesteld?’

De eerste antwoorden die in hem opkwamen sloegen allemaal op zijn andere werk, niet de meubelhandel, hij zocht naar iets wat geschikt was voor het blad. Hij negeerde de beelden die hem voor de geest kwamen: een verwoest gezicht omkaderd door een

verbrijzelde autoruit, bloed dat uit de strot van die smeerlap spoot waar het scheermes erin was gezet, die laatste verbijsterde blik toen de kogel zich in het oog van Alexander Oakes boorde.

Carney schraapte zijn keel. ‘Een zaak beginnen in die tijd, ja, dat was natuurlijk al gedurfd. Maar dan na de brand weer opnieuw beginnen: gaat me dit lukken? Dat is een waagstuk. Je grijpt te hoog. Maar je doet het omdat je niet anders kan. Als je het niet probeert, kun je net zo goed dood zijn.’

‘Tuurlijk, tuurlijk.’

Alsof die witte knul wist waar Carney het over had. Fisher had laten vallen dat hij bij Sterling nu even stage liep tijdens de zomervakantie van zijn studie aan Harvard. Een oom van hem was een grote pief bij marketing. ‘Ik leer hier ontzettend veel. Over zakendoen, maar ook over het leven.’

Een moment waarop u op de proef bent gesteld. Hij was een zwarte man in Amerika. Wanneer werd hij níet op de proef gesteld? Godsamme. Hij moest denken aan de laatste afwijzing van Elizabeths aanvraag voor een lening, bij een of ander boerenknollenbankje ergens in Virginia. Het systeem wist zich geen raad met Carney en al helemaal niet met zijn vrouw. Hij stelde zich de bankemployees voor die haar aanvragen voor een lening nu al anderhalf jaar ondermijnden: een lange reeks identieke witharige mummies in pak. Die in de kantlijn van haar aanvraag een code krabbelden, bankiersgraffiti om de directeur erop te attenderen dat het hier een bedrijf betrof van een zwarte eigenaar: njet.

‘Momentje,’ zei Fisher. Hij bladerde in zijn aantekeningen.

Mike verscheen voor het raam, hij troonde een latinovrouw van middelbare leeftijd mee naar de nieuwe Egons. Sinds de renovatie keek zijn kantoortje uit op de bovenverdieping van de showroom, pal boven de plek waar zijn kantoor vroeger had gezeten. Het nieuwe interieur was zoveel mogelijk een kopie van het oude. Van de gesigioneerde zwart-witfoto van Lena Horne uit de tijd van *Cabin in the Sky* had hij geen ander exemplaar kunnen bemachtigen,

maar van de nieuwe, een uitbundige kleurenfoto van een optreden in Vegas begin jaren zeventig, kikkerde hij op sombere dagen ook altijd op. Op de oude foto stond het jonge, gretige talent, de nieuwe toonde een onverzettelijke persoonlijkheid. Iemand die stormen had doorstaan.

De latina sjokte tussen de poefs. Glazige blik, de hangende schouders van de afgematte huisvrouw. Mike gebaarde en ze zette haar supermarkttassen op een zijtafeltje van Lucite. In een opwelling binnengewipt tijdens het boodschappen doen. Door de plots opgekomen gedachte aan de tot op de draad versleten armleuningen van haar bank met zijn tien jaar oude frisdrankvlek, of in het voorbijgaan aangetrokken door die nieuwe slaapbank van DeMarco in de etalage? Het was Rusty's idee geweest om de Slumber King daar te zetten. Carney nam zich voor hem daarmee te complimenteren. Monterde hem misschien een beetje op, nu hij in scheiding lag en zo.

Mike maakte een gebaar alsof hij tussen zijn handen iets in elkaar drukte, om de zachtheid van schuimrubber uit te beelden. Hij wist hoe hij ze moest inpakken. Een natuurtalent was het, hij vertelde over microvezels en afbetalingsregelingen als een casanova die een vrouw hemelse geneugten voorspiegelt. De klant knikte. Hoelang zou Mike blijven? Deze nieuwe generatie verkopers raakte snel op het werk uitgekeken. Vroeger was een baantje bij een nette winkel als die van Carney nog een carrière. Vastigheid en een goed salaris, voor deze buurt. 'Positieve werkomgeving', afgezien van een brandbommetje op zijn tijd.

De interviewer bracht Carney weer bij de les. 'Wat vindt u het fijnste van uw werk?'

Carney floot even tussen zijn tanden. 'Zoveel dingen.'

Zoals de deur opentrekken van zijn Hermann Bros.-safe, model 1977, om een stapel geld op de stapel van vorige week te leggen, de ene met een keurig papieren buikbandje van de bank, de andere een groezelige stapel verkreukelde biljetten in een elastiek. Of de

dag nadat er een kink in de kabel was opgetreden, als hij de hele film in zijn hoofd nog eens afdraaide en besepte dat het hem zijn leven had kunnen kosten – maar dat hij de dans ontsprongen was. De ogen van Elizabeth als zij een cadeautje uitpakt waarvan het hem niet kan schelen of dat betaald is met crimineel of met schoon geld, zolang zij er maar blij mee is, en wat maakt het ook uit?

Hij zei: ‘Die glimlach op het gezicht van een klant die voor het eerst op een nieuwe bank zit en niet denkt aan hoeveel het kost, of aan de huur, of aan de beugel die dochterlief nodig heeft, maar alleen aan hoe lekker dat zit. Dat, en alleen maar dat.’

Het interview was bijna afgelopen. Ze hadden het gehad over zijn opleiding bedrijfskunde aan Queens College (‘Daar werden me echt de ogen geopend voor de onderliggende mechanismen’), zijn zevenentwintig jaar ervaring in de meubelbranche, de koude oorlog tussen Sterling en Collins-Hathaway in de jaren vijftig, en de fusies en de slinkende keuzemogelijkheden voor de consument die daarop volgden. De brand en de heropening van zijn zaak.

‘Zijn ze er nooit achter gekomen wie het gedaan heeft?’ vroeg Fisher.

‘New York,’ zei Carney. De stad was vraag en antwoord tegelijk. Oorzaak en gevolg en alles wat er verder maar bestond.

Een mens wist nooit wat de toekomst in petto had, maar zijn liefde voor het vak had Carney nog niet verloren. ‘Zolang ze meubels blijven maken, blijf ik ze verkopen,’ zei hij. ‘Er is altijd wel een gezin op zoek naar hun eerste eethoek, en die kunnen bij mij terecht.’

‘Hebt u nog goede raad voor beginnende jonge collega’s?’

Beroof nooit een bank op dinsdag. Een terloopse opmerking van Pepper die Carney al jaren als een granaatscherf met zich meedroeg. Over de redenering erachter had hij nooit nagedacht, banken beroven was ook zijn stiel niet, maar hij had het altijd als een waarheid aanvaard. Alleen was het advies voor deze situatie minder geschikt.